

Valged jõulud ja mustad näärid

Jõulukuu algas nagu viimasel ajal Tartus ikka: akendel põlesid elektrikuused, õues kõmatasid ilmkärakad, Üli-kooli tänaval pankade kolmnurgas oli teravalt tunda rahalõhna. Ainult et maa oli teist aastat valge.

Ain KALLIS,
meteoroloog

Ööd olid õige külmad — neljal korral langes miinimumtemperatuur õhus alla -10° , kuu kõige külmem aeg oli 1. detsembri öö ($-17,1^{\circ}$). Pakaseline periood, mis algas siis, kui Ivanlinna veekraanid novembri algul kinni keerati, hakkas taanduma alles pärast Vene asepeaministri visiiti 5. kuupäeval.

Tavaliselt on Eestis, vähemalt Tartumaal, detsembri esimese kümmepäevaku jooksul olnud vähemalt üks sulailm, erandeid on poole sajandi jooksul juhtunud vaid kolmel aastal, üks neist oli siis tänava.

Vihm detsembris

Pärast 37 päeva miinuskraade läks täpselt kuu keskel vihmale, kümmekonna sentimeetri paksune lumekiht kadus kui nõiaväl, tänavad olid libedad, «langenud» naised ja mehed olid näha kõikjal. Kas tõesti tulevad mustad jõulud? Aga ei, ilmataat laskis taevaluugid ööl vastu 23. detsembrit valla ja jälle oli maa kena valge.

Jõuluöö oli paljudes Eesti paikades kuu külmim. Peipsi ääres mõõdeti kuu madalaimaks õhutemperatuuriks $-24,4^{\circ}$. Alles paar päeva varem, kaheksateistkümnendal, oli olnud Ristnas $+7^{\circ}$ ja Kärddlas $+6,2^{\circ}$.

Vanasõna ütleb, et külm mardipäev toob külmad jõulud, seekord oli külma -2 kuni -15 kraadi vaid paar päeva, teisel jõulupühäl läks jälle sulale. Detsembri kohta tugevad vihmad (24 mm) viisid lume kiiresti minema. Vana-aasta õhtul märgiti 1 cm lund vaid Väike-Maarja ilmajaama väljakul.

Heljo Mänd kirjutas kunagi: «Ilmatark, ilmatark, / kas sa ikka oled tark?/Vaata, varsti juba näärid, / aga pori saapaid määrib.»

Aasta viimased tunnid olid siiski kuivad, püsisid napid miinuskraadid. Taevas oli näha kuu ümber halo, st et pilved olid kõrgemal kui kuus kilomeetrit, mis ei häirinud ilutulestikku.

Eriti pime jõulukuu

Mäletatavasti oli väga vihmase 1978. aasta detsember väga külm, viimasel kuupäeval oli Tartus külma isegi $-38,2^{\circ}$, tänavu vedas ilmaga.

Kuigi elasime kogu detsembri (vähemalt Annelinnas) nagu Iraagis paugutamise ning raketitule all, oli jõulukuu kokkuvõttes väga pime, vähem on poole sajandi jooksul päikest näha olnud vaid kahel aastal.

Lohutuseks võib märkida, et kokkuvõttes oli õhkkond veidi soojem kui tavaliselt. Tartus-Tõraveres arvatati kuu keskmiseks õhutemperatuuriks $-3,6^{\circ}$ ($0,3^{\circ}$ normist soojem), sama palju oli normist soojem ka kogu Eesti territooriumi keskmine $-2,8^{\circ}$. Kõige külmem oli Narvas ($-4,3^{\circ}$) ja Võrus (-4°), märksa soojem saartel ja rannikul: Tallinnas -2° , Kuressaares $-0,7^{\circ}$, Ristnas $+0,6^{\circ}$.

Aasta lõpp hea, kõik hea.

Kui hiidlumemme ehitajad oleksid paar nädalat hiljem töö käele asunud, võinuks ELO ja Aruküla rekordiraamatusse pääseda ja lund oleks ülegi jäänud.

Ain Protsin